

İstanbul Üniversitesi
SU ÜRÜNLERİ
FAKÜLTESİ

TÜRKİYE'DE ALABALIK YETİŞTİRİCİLİĞİNİN EKONOMİK KALKINMAYA ETKİSİ

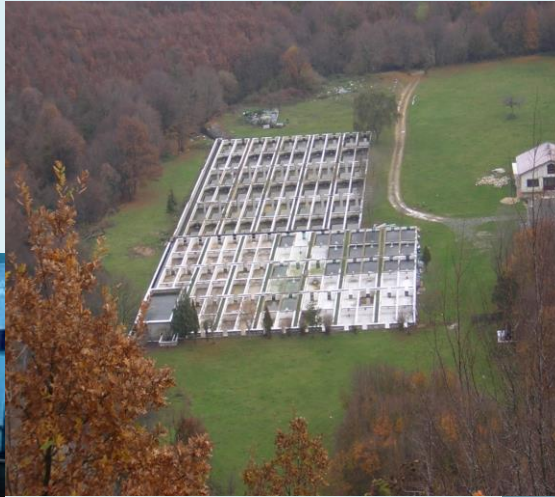
Kadir DOĞAN

*İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Yetiştiricilik Bölümü,
Ordu Cad., No: 200, 34470 Fatih-İstanbul*

E.mail : kadogan@istanbul.edu.tr

Su Ürünleri Sektörü

Su Ürünleri Sektörü

- Su ürünleri yüksek protein, yüksek enerji, mineral maddeler, birçok vitamin ve sindirilebilirlik gibi özellikler açısından üstün nitelikli bir gıdadır.
- Tarım sektörünün alt sektörü olan su ürünleri sektörü, hayvansal protein ihtiyacımızın karşılanmasında önemli bir yer almaktadır.
- Su ürünleri sektörü, dünyada en çok ilerleme kaydeden gıda sektörlerinden biridir.
- İnsan beslenmesinde taşıdığı önemden dolayı her geçen yıl önemini biraz daha artmaktadır.

Su Ürünleri Sektörü

- Su ürünleri sektörü, başta gıda olmak üzere sağlık, çevre, turizm, imalat ve lojistik sektörleri ile yakın ilgisi olması nedeniyle ekonomik büyümede ve dolayısıyla ülke kalkınmasında stratejik bir öneme sahiptir.

**BALIKÇILIK
DENİZCİLİK
SU ÜRÜNLERİ**
Ekipmanları ve
Teknolojileri Fuarı

**Haftada 2 gün
balık ömür
boyu sağlık**

Su Ürünleri Sektörü

- Su ürünleri sektörü;
- Ülkemiz tarım sektörünün üç temel unsurundan biridir,
- İnsan beslenmesine katkısı,
- Sanayi sektörüne hammadde sağlaması,
- İstihdam imkanı oluşturması,
- Yüksek ihracat potansiyeline sahip bulunması,
- Avlama, işleme, yetiştiricilik, taşımacılık vb. gibi yan sanayilere getirdiği teknolojik gelişme sağlaması, gibi sebeplerden dolayı önemli bir ekonomik uğraşı alanı konumuna sahiptir.

Su Ürünleri Sektörü

- Türkiye’de toplam su ürünleri üretimi **2013** yılı verilerine göre **607.515,2** ton olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2013).
- Üretimin **%61,6’sı** (374.121,3 ton) deniz ve iç sulardan avcılıkla, **%38,4’ü** (233.393,9 ton) ise deniz ve iç sularda kontrollü yetiştiricilikle elde edilmiştir (TÜİK, 2013).

Su Ürünleri Üretiminin Dağılımı (2013)

Tatlısu Ürünleri
5,8%

Deniz Balıkları
48,6%

Yetiştiricilik
38,4%

Diğer Deniz Ürünleri
7,2%

Su Ürünleri Sektörü

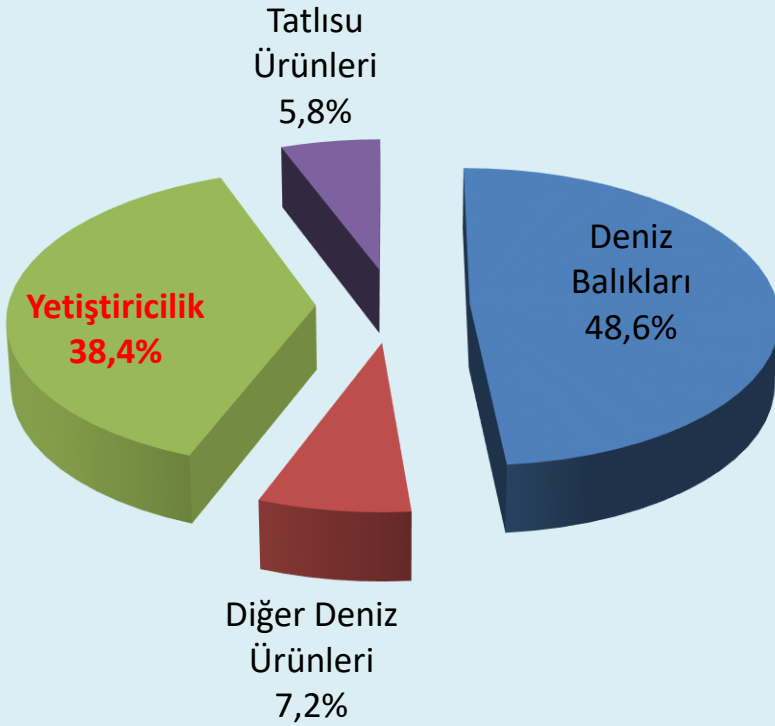
- Su Ürünleri sektörünün GSMH içindeki payı **cari fiyatlarla yaklaşık % 0,4**.
- Tarım sektörü içerisindeki payı ise cari fiyatlarla **yaklaşık %4.5 olarak gerçekleşmiştir**.
- Türkiye su ürünleri sektöründe hem ithalatçı, hem de ihracatçı ülke konumundadır.
- Dış ticaret gelirlerimize **%4** civarında bir katkı sağlamaktadır.

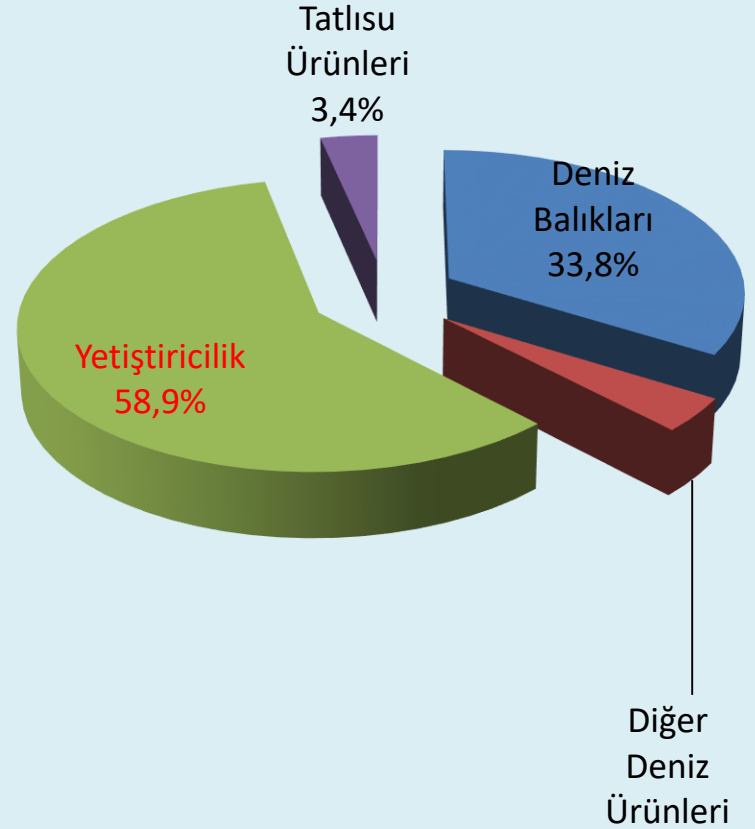

Su Ürünleri Sektörü

Su Ürünleri Üretimi (Ton)

Su Ürünleri Ekonomik Geliri (TL)

Su Ürünleri Sektörü

- 2013 yılı verilerine göre ülke ekonomisine sağladığı **katma değer 3 milyar (3.261.824.440) TL** olarak gerçekleşmiştir.
- 2013 yılında su ürünleri sektörü **ihracatı 564 milyon** doları geçmiştir.
- Su ürünleri sektörü **doğrudan 50 bin kişi,**
- Dolaylı olarak **200 bin kişi,**
- Kültür balıkçılığında **ise 25 bin kişiye istihdam** sağlamaktadır.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Su ürünleri yetiştiricilik sektörü, öncelikle hayvansal protein açığını kapatmakta büyük rol oynamakta,
- Ülkelerin toplumsal gelişiminde ve kalkınmasında önemli bir yer tutmakta,
- Kültür balıkçılığı yalnızca gıda ihtiyacını karşılamakla kalmayıp,
- Kırsal kalkınmaya katkıda bulunmakta,
- İstihdam yaratmakta,
- Yüksek ihracat potansiyeli yaratmakta,
- Ayrıca tarım alanı olarak kullanılmaya elverişli olmayan alanların su ürünleri tesisleri olarak kullanılması açısından da büyük rol oynamaktadır.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Sektör içerisinde yetiştiriciliği destekleyen

- Kuluçkahaneler,

- Yem fabrikaları,

- Tedarikçiler,

- Satıcılar ve ihracatçılar ile bir entegre sanayi

-

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Ülkemizde içsularda 1970'li yıllarda, denizlerde ise 1984 yılında başlayan kültür balıkçılığı giderek gelişmektedir.

- 2013 yılı verilerine göre,

- **1.935 adet içsularda,**

- **418 adet ise denizlerde** olmak üzere

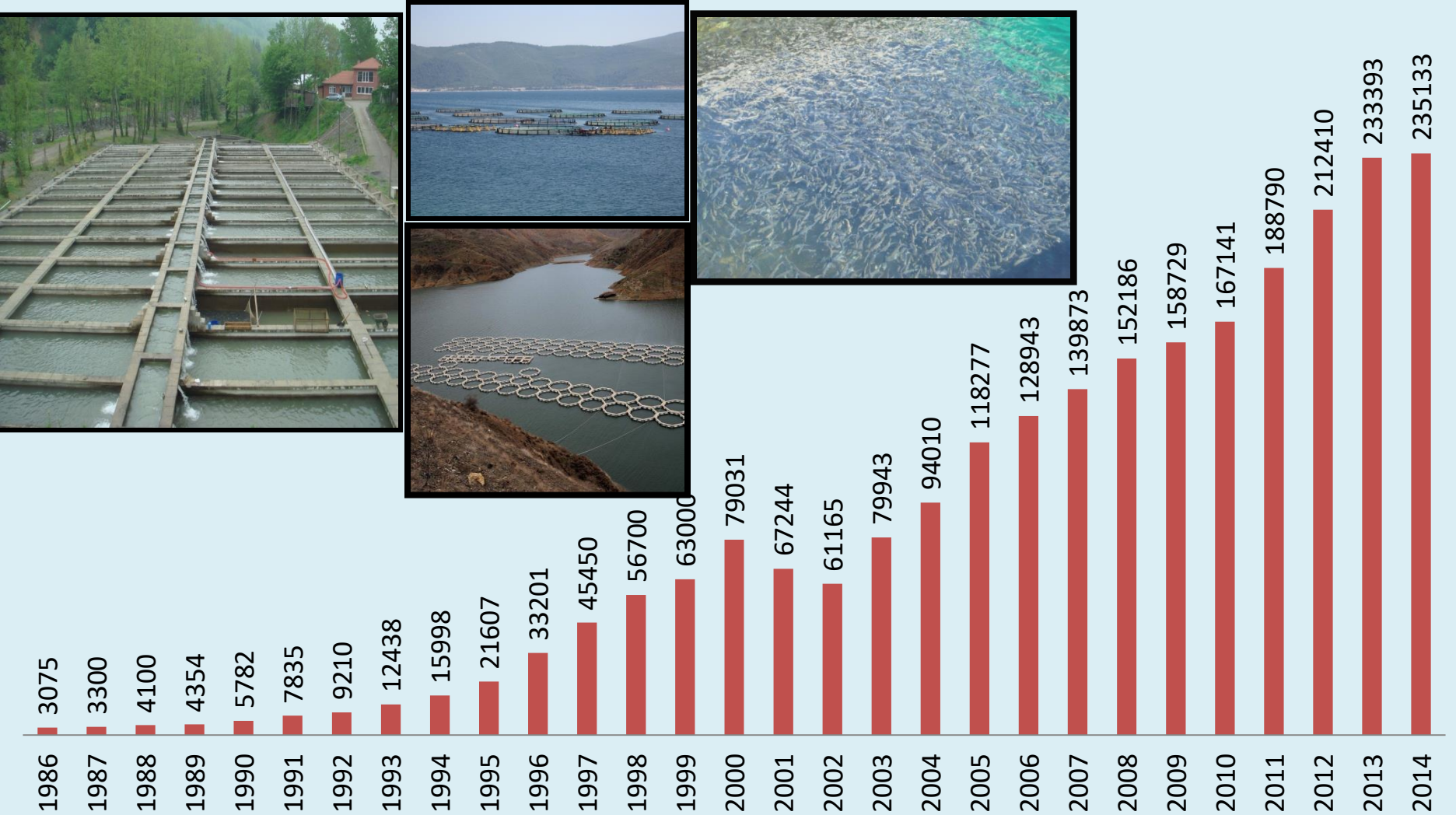
- **Toplam 2.353** adet yetiştiricilik tesisi bulunmaktadır.
- Açılan her işletmede işsizliğe çözüm yaratılmaktadır.
- Sadece kültür balıkçılığında **25 bin kişiye** doğrudan istihdam sağlamaktadır.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği

- Ülkemizde yetiştiriciliğin **108.239 tonu içsu, 126.894 tonu da deniz** yetiştiriciliğinden olmak üzere
- 2013 yılında **toplam 235.133 ton olarak** gerçekleşmiştir.
- 2014 yılı itibariyle ülkemiz, dünyanın en büyük çipura-levrek üreticisi unvanına sahip olmuştur.
- Özellikle **alabalık**, çipura ve levrek üretimindeki hızlı büyüme trendinin devam edeceği öngörülmektedir.

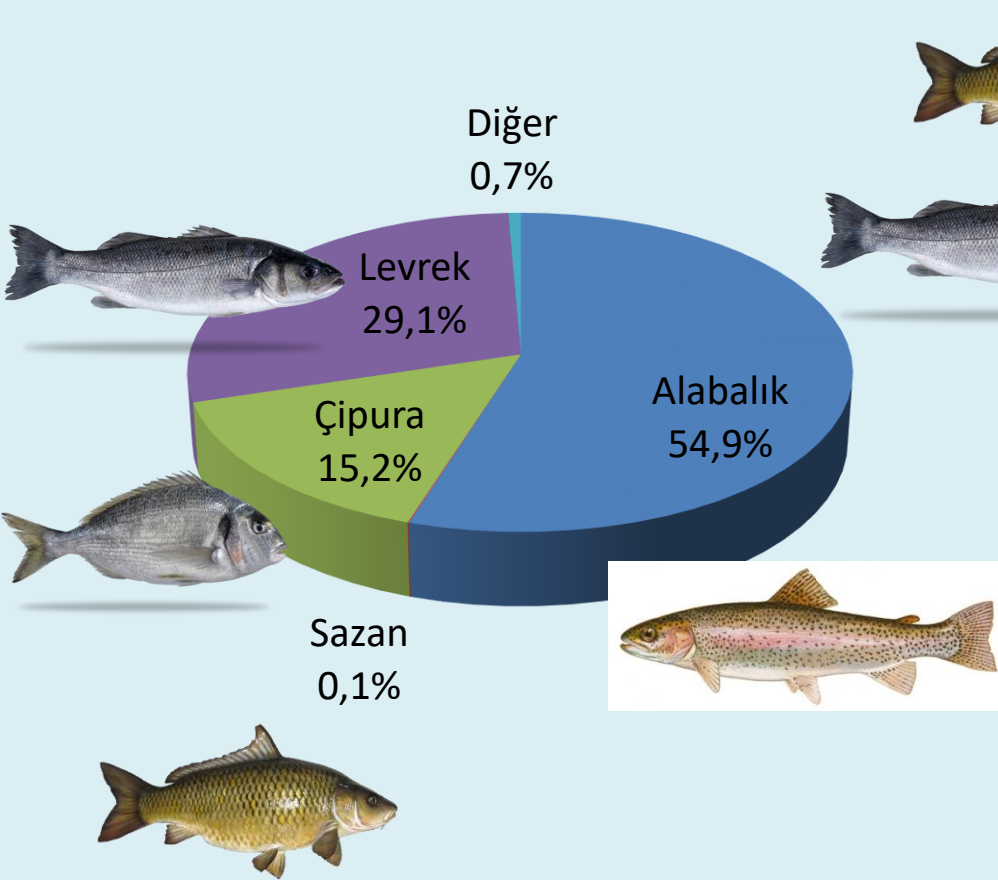
Türkiye'de Yıllar İtibariyle Su Ürünleri Yetiştiriciliği

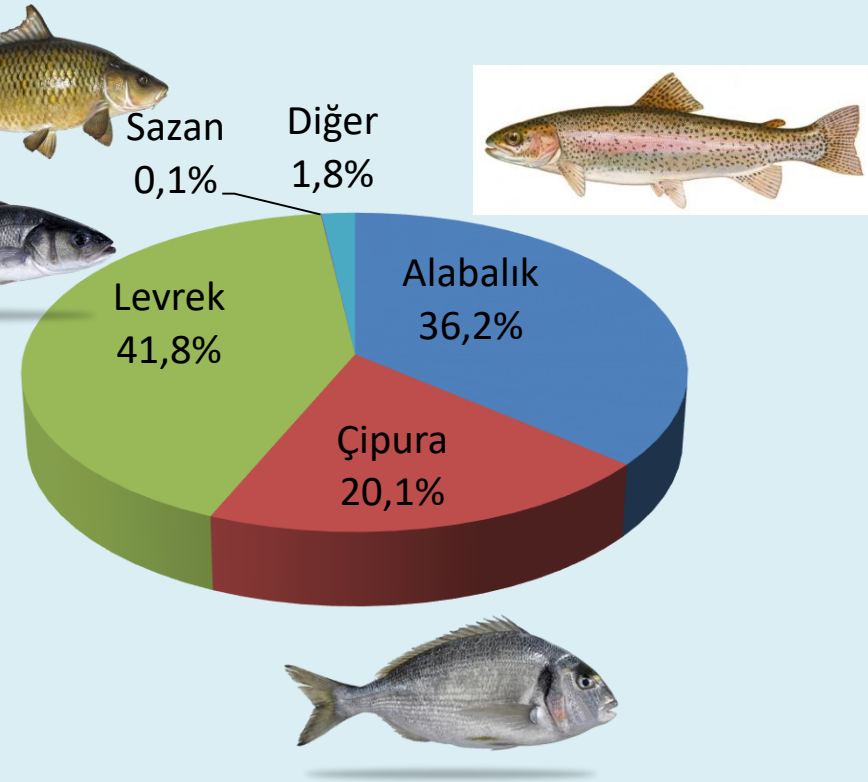

Türkiye Yetiştiricilik Üretimi (2013)

Yetiştiricilik Üretiminin Türlere Göre Dağılımı

Yetiştiricilik Gelirinin Türlere Göre Dağılımı

Alabalık Yetiştiriciliği

Alabalık Yetiştiriciliği

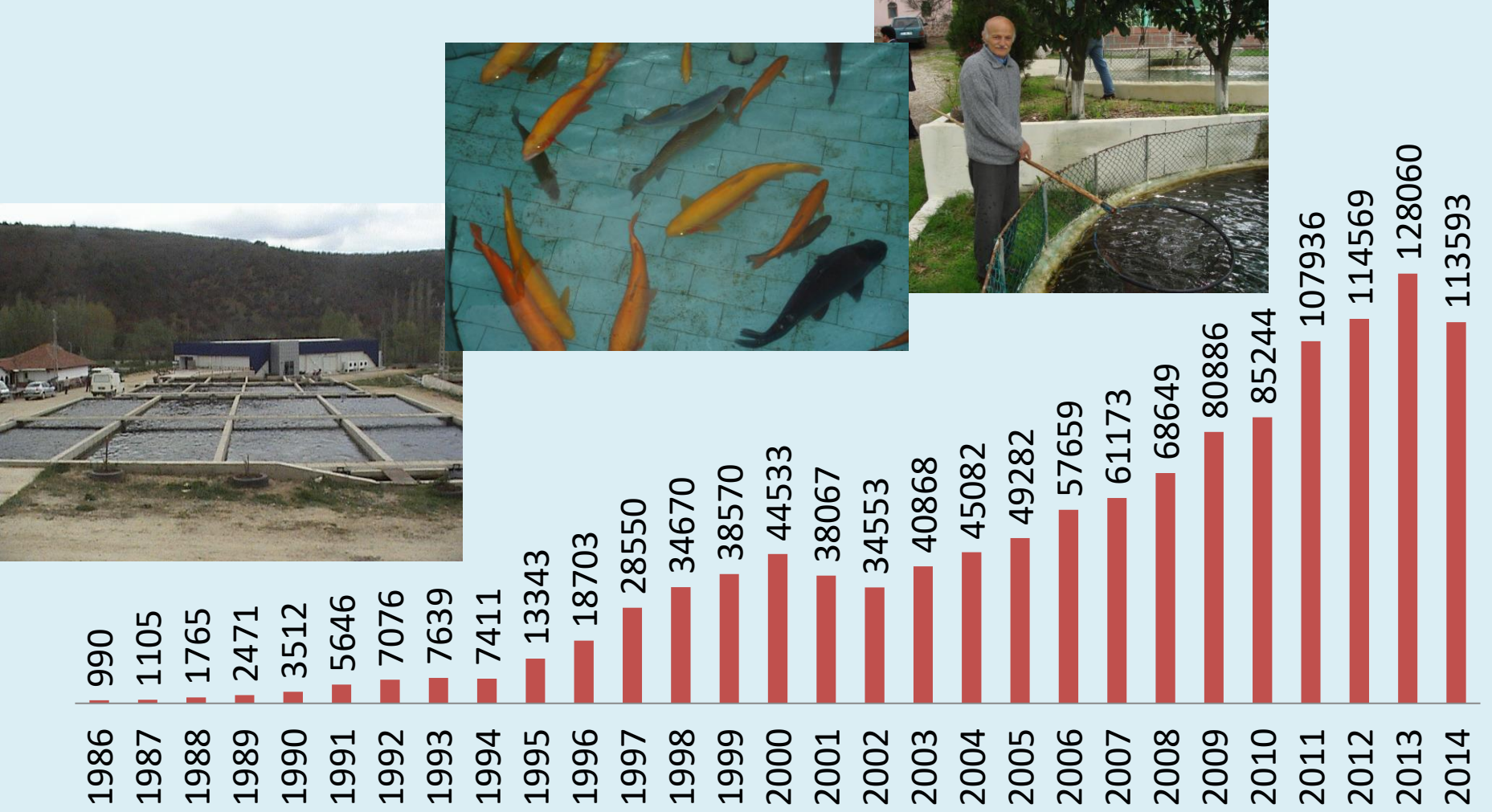
- Türkiye’de 1971 yılında ticari olarak başlayan gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliği,
- Son yıllarda gelişme gösteren önemli ekonomik girdi ve istihdam sağlayan iktisadi faaliyet alanı haline gelmiştir.
- Alabalık yetiştiricilik sektörü ülke ekonomisine, ülke büyümesine ve kalkınmasına olanaklar sağlamaktadır.
-

Türkiye'de Alabalık Yetiştiriciliği

- Ülkemizde, uygun şartların olduğu 76 ilde alabalık yetiştiricilik tesisi kurulmuş ve faaliyetlerini sürdürmektedir.
- 1986 yılında 990 ton olan üretim,
- 2010 yılında 85.244 ton,
- 2012 yılında 114.569 ton,
- 2013 yılında **128.060** ton
- 2014 yılında ise **113.593** ton olarak gerçekleşmiştir.

Yıllara Göre Türkiye'de Alabalık Yetiştiriciliği

Türkiye'de Alabalık Yetiştiriciliği

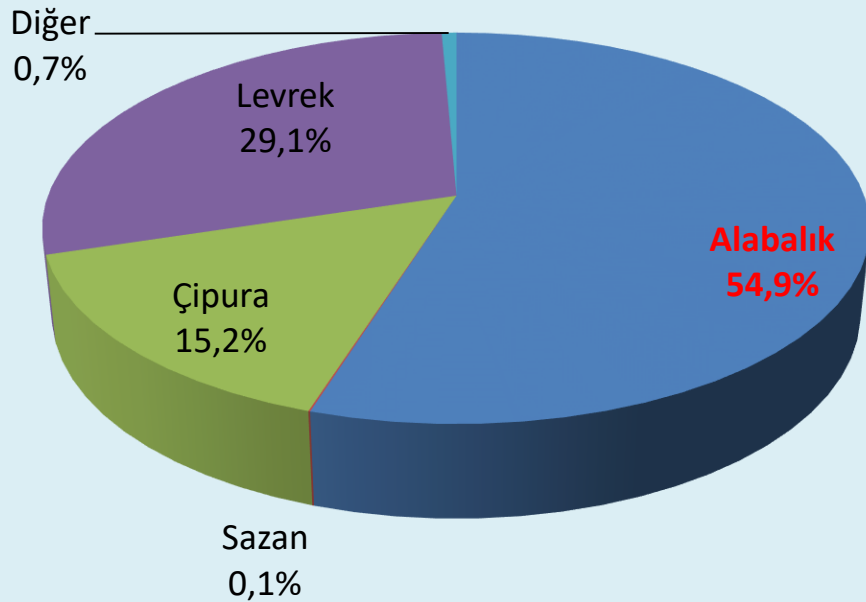
- Toplam su ürünleri üretiminin **% 21.4'ünü**,
- Yetiştiricilik üretiminin **%54.9'unu**,
- Toplam su ürünleri gelirin **% 19.5'ini**,
- Yetiştiricilik gelirin ise **% 36.2'sini**
- Denizde ve iç sularda yetiştirilen **gökkuşuğu alabalığı** oluşturmaktadır.

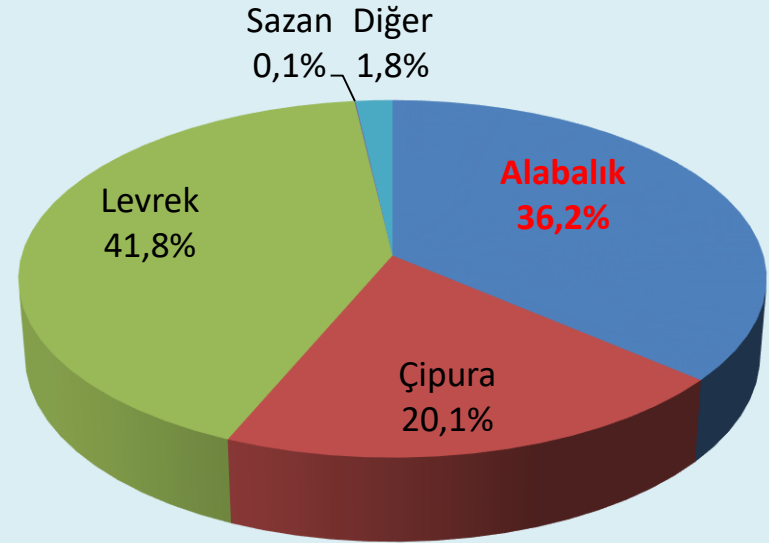

Türkiye'de Alabalık Yetiştiriciliği

Yetiştiricilik Üretiminin Türlerle Göre Dağılımı (2013)

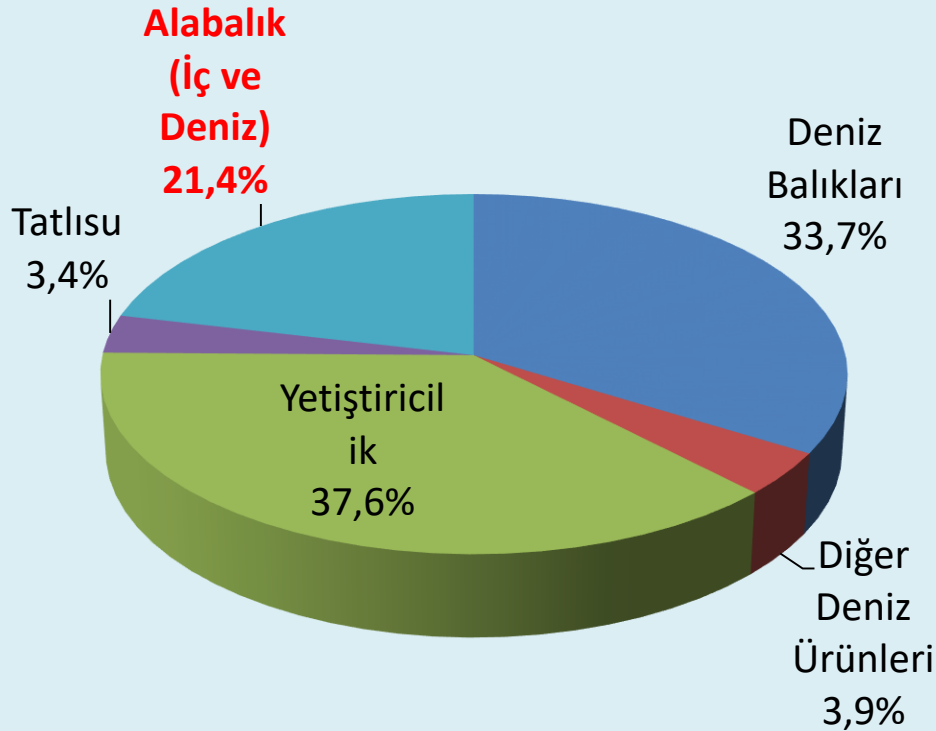
Yetiştiricilik Gelirinin Türlerle Göre Dağılımı (2013)

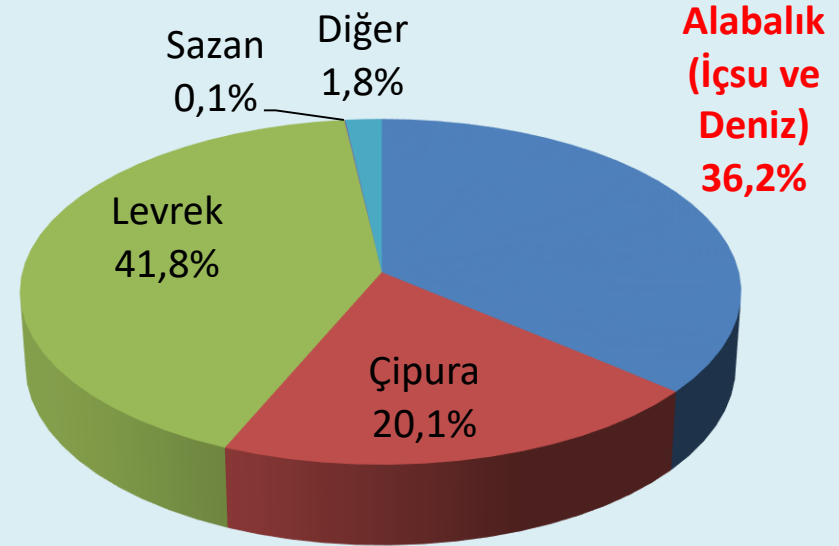

Türkiye'de Alabalık Yetiştiriciliği

Toplam Su Ürünleri Geliri İçerisinde Alabalık Gelirinin Yeri (2013)

Yetiştiricilik Geliri İçerisinde Alabalık Gelirinin Yeri (2013)

Alabalık Yetiştiriciliğinin Bölgelere Göre Dağılımı

- Üretimin sırasıyla,
- **%22,7'si** Doğu Anadolu Bölgesi'nde,
- **%21,4'ü** Ege Bölgesi'nde,
- **%15,7'si** Akdeniz Bölgesi'nde,
- **%14,8'i** İç Anadolu Bölgesi'nde,
- **%14,7'si** Karadeniz Bölgesi'nde,
- **%7,9'u** Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde
- ve
- **%2,8'i** ise Marmara Bölgesi'nde kurulu olan işletmelerde yetiştirilmektedir.

Türk Ekonomisinde Alabalık Yetiştiriciliğinin Yeri

- Ülkesel çıkarlarımız açısından, hızla gelişen ve ülke ekonomisine katkısı her geçen yıl artan alabalık yetiştiriciliğinin,
  - **1.** Gıda ihtiyacı olarak her bölgede ve her mevsim bulunması,
  - **2.** Avcılıkla elde edilen su ürünleri stoklarının her geçen gün azalması,
  - **3.** Gıda değerinin yüksek olması,
  - **4.** Ekonomik değeri ve getirisinin yüksek olması,
  - **5.** İç ve dış ticaret hacminin yüksek olması,
  - **6.** Yeni teknolojik gelişimlere olanak sağlaması,
  - **7.** İstihdam olanağının yüksek olması,
  - **8. Kırsal kalkınmaya katkısı** gibi nedenlerle önemli bir sektördür.

Türk Ekonomisinde Alabalık Yetiştiriciliğinin Yeri

- Üstün nitelikli gıda

- İç ve dış ticaretteki yeri

2014'te Hedef 2,5 Milyar Dolar İhracat"

İstanbul Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği Başkanı Sagun: "2013'te 1 milyar 989 milyon dolarlık ihracatla sektör olarak yeni bir rekora daha imza attık. 2014'te 2,5 milyar dolar ihracat yapmayı hedefliyoruz. ..."

Türk Ekonomisinde Alabalık Yetiştiriciliğinin Yeri

- Ekonomik değerin yüksek olması ve ülke ekonomisine katkısı

Türk Ekonomisinde Alabalık Yetiştiriciliğinin Yeri

- İstihdamdaki yeri (yetiştiricilik tesislerinde, işleme tesislerinde, pazarlamada ve teknolojik aletlerin üretilmesinde)

Sonuç

- Sonuç olarak, alabalık üretiminin, yetiştiricilik sektörü içerisinde önemli bir payı vardır.
- Türkiye'nin her bölgesinde aktif alabalık işletmelerinin kurulmuş olması, hem ülke kaynaklarının değerlendirilmesi, hem de sağladığı istihdam ve ekonomik getirisi nedeniyle ülke kalkınmasına katkı sağlamaktadır.
- Alabalık yetiştiriciliği yalnızca gıda ihtiyacını karşılamakla kalmayıp,
- Kırsal kalkınmaya katkıda bulunması,
- İstihdam yaratması,

Sonuç

- İhracat potansiyelinin yüksek olması ve değerlendirilmeyen tarım alanlarının işleme ve değerlendirme tesisleri yönü ile kazanılması açısından da büyük rol oynamaktadır.
- Üretimi destekleyen kuluçkahaneler, yem fabrikaları, tedarikçiler, satıcılar ve ihracatçılar ile bir entegre sanayi konumundadır.
- Kurulacak yeni ve çevreye duyarlı teknolojiler kullanılarak sürdürülebilir su ürünleri işletmelerinin sayılarının arttırılması daha fazla istihdam yaratacak ve gerek ekonomik gerekse sosyal açıdan ülkemize büyük katkı sağlayacaktır.

• TEŞEKKÜRLER.....